ПРОЄКТ

Вноситься
Кабінетом Міністрів України

Ю. СВИРИДЕНКО

« » 2025 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих питань наукової та освітньої діяльності у сфері охорони здоров’я

Верховна Рада України **постановляє:**

І. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Основи законодавства України про охорону здоров’я (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 4, ст. 19 із наступними змінами) доповнити статтею 47^1 такого змісту:

«Стаття 47^1. Використання тіл незатребуваних до поховання померлих осіб, їх частин та анатомічних матеріалів померлих осіб для наукових досліджень та освітніх цілей у сфері охорони здоров’я

1. Тіла незатребуваних до поховання померлих осіб, їх частини та анатомічні матеріали померлих осіб дозволяється використовувати з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров’я науковим установам, закладам охорони здоров’я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень і навчання у сфері охорони здоров’я, у порядку визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. Забороняється вилучення з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров’я тіл померлих осіб, їх частин та анатомічних матеріалів померлих осіб у разі:

наявності волевиявлення особи про належне ставлення до її тіла після смерті та письмової заборони другого з подружжя чи одного з близьких родичів щодо передачі тіла, його частин чи анатомічних матеріалів науковим установам, закладам охорони здоров’я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров’я;

наявності заборони на вилучення тіл померлих осіб, їх частин та анатомічних матеріалів померлих осіб відповідно до рішення суду або правоохоронних органів.

СЕД АСКОД Міністерство охорони здоров'я України
ДОКУМЕНТ № 10.3/2191/2-26 від 20.01.2026
Підписувач Ляшко Віктор Кирилович
Дата підписання: 20.01.2026
Дійсний з 30.12.2025 0:00:00 по 29.12.2027 23:59:59

отримання обґрунтованих заперечень судово-медичного експерта на вилучення тіл померлих осіб, їх частин та анатомічних матеріалів померлих осіб за наявності відповідного судового рішення або рішення органу досудового розслідування про проведення судової експертизи.

3. Забороняється використовувати з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я тіла померлих осіб, їх частини та анатомічні матеріали померлих осіб, які належать до:

1) дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

2) осіб, особистість яких не встановлена (невстановлені особи);

3) осіб, загиблих (померлих) внаслідок застосування заходів примусу працівниками правоохоронних, силових та інших структур, які уповноважені законом чи іншими нормативно-правовими актами використовувати та застосовувати заходи примусу;

4) осіб із складових сил оборони та сил безпеки, які загинули при виконанні ними службових обов'язків в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану»;

5) осіб, які загинули (померли) внаслідок збройної агресії проти України.».;

2. У Законі України «Про поховання та похоронну справу» (Відомості Верховної Ради України, 2004, № 7, ст. 47 із наступними змінами):

1) статтю 2 доповнити з урахуванням алфавітного порядку терміном такого змісту:

«незатребувані для поховання померлі – померлі, щодо поховання яких виконавці волевиявлення померлого або чоловік (дружина), батьки (усиновителі), діти, сестра, брат, дід або баба, онук (правнук), надали письмову відмову від поховання або не висловили наміру поховати померлого протягом 48 годин після смерті або 24 годин після отримання повідомлення про смерть, а у разі дії режиму надзвичайної ситуації, або воєнного стану, протягом 21 календарного дня після смерті або 14 календарних днів після отримання повідомлення про смерть;»;

2) абзац двадцятий статті 2 викласти в такій редакції:

«поховання померлого – комплекс заходів та обрядових дій, які здійснюються з моменту прийняття рішення про поховання і до поміщення труни з тілом або урни з прахом у могилу або колумбарну нішу, облаштування та утримання місця поховання відповідно до звичаїв та традицій, що не суперечать законодавству;»;

3) статтю 6 викласти в такій редакції:

«Стаття 6. Право громадян на поховання їхнього тіла та волевиявлення про належне ставлення до тіла після смерті

Усі громадяни мають право на поховання їхнього тіла та волевиявлення про належне ставлення до тіла після смерті. Волевиявлення про належне ставлення до тіла після смерті може бути виражене у:

згоді чи незгоді на проведення патолого-анатомічного розтину;

згоді чи незгоді на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів;

згоді чи незгоді щодо передачі власного тіла, його частин чи анатомічних матеріалів науковим установам, закладам охорони здоров'я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я;

побажанні бути похованим у певному місці, за певними звичаями, поруч з певними раніше померлими чи бути підданим кремації;

дорученні виконати своє волевиявлення певній особі;

іншому дорученні, що не суперечить законодавству.

Контроль за виконанням волевиявлення громадян про належне ставлення до їхнього тіла після смерті в частині надання згоди на проведення патолого-анатомічного розтину, згоди чи незгоди на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів, згоди чи незгоди щодо передачі тіла, його частин чи анатомічних матеріалів науковим установам, закладам охорони здоров'я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я здійснюється відповідно до закону.

Виконання волевиявлення громадян про належне ставлення до їхнього тіла після смерті в частині щодо кремації тіла, поховання в іншому населеному пункті здійснюється відповідно до закону.

Дії щодо тіла померлого повинні здійснюватися в повній відповідності з волевиявленням померлого, якщо не виникли обставини, за яких виконання волевиявлення померлого неможливе.

У разі відсутності відповідного волевиявлення померлого вилучення у нього анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів, передача тіла, його частин чи анатомічних матеріалів науковим установам, закладам охорони здоров'я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я здійснюється відповідно до закону.

Рішення щодо передачі тіла померлого, його частин чи анатомічних матеріалів науковим установам, закладам охорони здоров'я або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я може бути прийнято чоловіком (дружиною), батьками (усиновителями), дітьми, рідними сестрами, братами, дідом або бабою, онуком (правнуком), якщо це не суперечить волевиявленню померлого.

Рішення щодо передачі незатребуваних для поховання померлих тіл, якщо це не суперечить волевиявленню померлого, приймається керівниками суб'єктів господарювання, в яких знаходяться тіла таких померлих, протягом 5 календарних днів після визнання померлого незатребуваним для поховання та згідно із укладеними договорами із науковими установами, закладами охорони здоров'я державної форми власності або закладами вищої освіти.»;

4) частину другу статті 11 викласти в такій редакції:

«Виконавцю волевиявлення померлого або особі, яка зобов'язалася поховати померлого, в установленому законодавством порядку в день звернення видаються:

лікарське свідоцтво про смерть – закладом охорони здоров'я або бюро судово-медичної експертизи;

свідоцтво про смерть та довідка про смерть – відділом державної реєстрації актів цивільного стану, виконавчим органом сільських, селищних, міських (крім міст обласного значення) рад, консульською установою чи дипломатичним представництвом України.»;

5) статті 16 –18 викласти в такій редакції:

«Стаття 16. Поховання померлих одиноких громадян

Поховання померлих одиноких громадян, осіб без певного місця проживання, громадян, від поховання яких відмовилися рідні (незатребуваних для поховання померлих), знайдених невпізнаних трупів здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів, крім випадків, коли тіла таких померлих передаються закладам охорони здоров'я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я. Знайдені невпізнані трупи, крім осіб, визначених частиною третьою статті 47^1 Основ законодавства України про охорону здоров'я, можуть бути передані науковим установам, закладам охорони здоров'я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я.

Стаття 17. Поховання померлих, які проживали в закладах різних типів

Поховання померлих, які проживали в будинках-інтернатах для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, геріатричних пансіонатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, психоневрологічних інтернатах, дитячих будинках-інтернатах, територіальних центрах соціального обслуговування пенсіонерів і одиноких непрацездатних громадян та в стаціонарних закладах інших типів, здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів, крім випадків, коли тіла таких померлих передаються науковим установам, закладам охорони здоров'я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я.

Стаття 18. Поховання померлих осіб, які відбували покарання в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах

Поховання осіб, які померли під час відбування покарання в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах, та осіб, взятих під варту, які померли під час їх тримання в слідчих ізоляторах, здійснюється згідно з цим Законом за рахунок коштів установи, в якій перебував померлий (крім випадків, коли тіла таких померлих передаються науковим установам, закладам охорони здоров'я державної форми власності або закладам вищої освіти з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я), або за рахунок коштів виконавця волевиявлення померлого чи особи, яка зобов'язалася поховати померлого, за бажанням цих осіб у встановленому порядку.»;

6) статтю 22 доповнити частиною четвертою та п'ятою такого змісту:

«Дозволяється ввезення на територію України тіл померлих осіб, крім осіб, визначених частиною третьою статті 47^1 Основ законодавства України про охорону здоров'я, їх частин чи анатомічних матеріалів померлої людини відповідно до Порядку перевезення анатомічних матеріалів людини в межах України, ввезення таких матеріалів та митну територію України та вивезення їх за межі митної території України, затвердженого Кабінетом Міністрів України, з метою проведення наукових досліджень та навчання у сфері охорони здоров'я.

Забороняється ввезення на територію України тіл померлих осіб, їх частин, а також анатомічних матеріалів померлої людини для використання з метою проведення наукових досліджень або освітньої діяльності у сфері охорони здоров'я у разі наявності хоча б однієї з таких обставин:

умови транспортування або утримання тіл чи анатомічних матеріалів не відповідають вимогам санітарного законодавства України;

ввезення здійснюється з порушенням норм міжнародного гуманітарного права, етики або прав людини.».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності.

2. Кабінету Міністрів України:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Голова Верховної Ради
України